

Madde 9 Vergiden Muaf Esnaf

İlgili Kanun:
GELİR VERGİSİ KANUNU

(4369 sayılı Kanununun 26 ncı maddesiyle değişen fıkra Yürürlük; 1.1.1999) Ticaret ve sanat erbabından aşağıda yazılı şekil ve suretle çalışan gelir vergisinden muaftır. **(1)**

1. Motorlu nakil vasıtaları kullanılmak şartı ile gezici olarak veya bir iş yeri açmaksızın perakende ticaret ile işgal edenler **(4369 sayılı Kanununun 26 ncı maddesiyle değişen parantez içi hüküm Yürürlük; 1.1.1999)** (Giyim eşyalarıyla zati ve süs eşyaları, değeri yüksek olan ev eşyaları ile pazar takibi suretiyle gıda, bakkaliye ve temizlik maddelerini ve sabit iş yerlerinin önünde sergi açmak suretiyle o iş yerinde satışı yapılan aynı neviden malları satanlar hariç); **(2)**

2. Bir iş yeri açmaksızın gezici olarak ve doğrudan doğruya müstehlike iş yapan haller, kalaycı, lehimci, musluk tamircisi, çilingir, ayakkabı tamircisi, kundura boyacısı, berber, nalbant, fotoğrafçı, odun ve kömür kırıcısı, çamaşır yıkayıcısı ve hamallar gibi küçük sanat erbabı;

3. Köylerde gezici olarak her türlü sanat işleri ile uğraşanlar ile aynı yerlerde aynı işleri bir iş yeri açmak suretiyle yapanlardan 47'nci maddede yazılı şartları haiz bulunanlar (51'inci madde şümulüne girenler bu muafiyetten faydalanamazlar);

4. Nehir, göl ve denizlerde ve su geçitlerinde toplamı 50 rüsum tonilatoya (50 rüsum tonilato dahil) kadar makinesiz veya motorsuz nakil vasıtaları işletenler; hayvanla veya bir adet hayvan arabası ile nakliyecilik yapanlar (Bu bentte yazılı ölçüler, birlikte yaşayan eşlerle velayet altındaki çocuklar hakkında veya ortaklık halinde işletmelerde, bu kimselerin veya ortaklığın işlettiği vasıtalar toplu olarak nazara alınmak suretiyle tespit edilir);

5. Ziraat işletiminde kullandıkları hayvan, hayvan arabası, motor, traktör gibi vasıtalar veya sandallarla nakliyeciliği mutat hale getirmeksizin ara sıra ücret karşılığında eşya ve insan taşıyan çiftçiler;

6. **(5615 sayılı Kanununun 1 inci maddesiyle değişen bent Yürürlük; 04.04.2007)** Evlerde kullanılan dikiş, nakış, mutfak robotu, ütü ve benzeri makine ve aletler hariç olmak üzere, muharrir kuvvet kullanılmak ve dışarıdan işçi almamak şartıyla; oturdıkları evlerde imal ettikleri havlu, örtü, çarşaf, çorap, halı, kilim, dokuma mamülleri, kırpmı deriden üretilen mamüller, örgü, dantel, her nevi nakış işleri ve turistik eşya, hasır, sepet, süpürge, paspas, fırça, yapma çiçek, pul, payet, boncuk işleme, tığ örgü işleri, ip ve urganlar, tarhana, erişte, mantı gibi ürünleri işyeri açmaksızın **(7162 sayılı Kanununun 1'inci maddesiyle eklenen ibare Yürürlük; 30.1.2019)** veya yıl içinde gerçekleştirilen satış tutarı, ilgili yıl için geçerli olan asgari ücretin yıllık brüt tutarından fazla olmamak üzere, internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden(11) satanlar. Bu ürünlerin, pazar takibi suretiyle satılması ile ticarî, zirai veya meslekî faaliyetleri dolayısıyla gelir ve kurumlar vergisi mükellefi olanların düzenledikleri hariç olmak üzere; düzenlenen kermes, festival, panayır ile kamu kurum ve kuruluşlarının geçici olarak belirlenen yerlerde satılması muafiyetten faydalanamazlar);

7. **(5766 sayılı Kanununun 8 inci maddesiyle eklenen bent, Yürürlük: 01.07.2008)**Ticarî işletmelere ait atıkları mutat olarak veya belli aralıklarla satın alanlar hariç olmak üzere, bir işyeri açmaksızın kendi nam ve hesabına münhasıran kapı kapı dolaşmak suretiyle her türlü hurda maddeyi toplayarak veya satın alarak bu malların ticaretini yapanlara veya tekrar işleyenlere satanlar;

8. **(6322 sayılı kanunun 4.maddesiyle değişen bent; Yürürlük 15.06.2012)**Bu Kanunun 47 nci maddesinde yazılı şartları haiz olanlardan kendi ürettikleri ürünleri satanlara münhasır olmak üzere el dokuma işleri, bakır işleciliği, çini ve çömlek yapımı, sedef kakma ve ahşap oyma işleri, kaşıkçılık, bastonculuk, semercilik, yazmacılık, yorgancılık, keçecilik, lüle ve oltu taşı işçiliği, çarıkçılık, yemenicilik, oyaçılık ve bunlar gibi geleneksel, kültürel, sanatsal değeri olan ve kaybolmaya yüz tutan meslek kollarında faaliyette bulunanlar;**(10)**

9. **(7103 Sayılı Kanununun 3 üncü maddesiyle eklenen bent; Yürürlük: 27.03.2018)** 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu uyarınca lisanssız yürütülebilecek faaliyetler kapsamında yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik enerjisi üretimi amacıyla, sahibi oldukları veya kiralandıkları konutların çatı ve/veya cephelerinde kurdukları kurulu gücü azami **(7420 Sayılı Kanununun 1 inci maddesiyle değişen ibare; Yürürlük: 9.11.2022)** 50 kW'a kadar (50 kW dâhil) **(11)** olan (Kat maliklerince ana gayrimenkulün ortak elektrik enerjisi ihtiyacının karşılanması amacıyla kurulan dâhil) yalnızca bir üretim tesisinden üretilen elektrik enerjisinin ihtiyaç fazlasını son kaynak tedarik şirketine satanlar (Bu bendin uygulanmasında üçüncü fıkra hükmü dikkate alınmaz.);

10. **(5766 Sayılı Kanununun 15 inci maddesiyle eklenen bent; Yürürlük: 1/1/2021 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere 17.11.2020)** Aynı bir iş yeri açmaksızın ve sanayi tipi veya seri üretim yapabilen makine ve alet kullanmaksızın oturdıkları evlerde imal ettikleri malları internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden satanlar. Bu bent kapsamında esnaf muafiyetinden faydalanabilmesi için Esnaf Vergi Muafiyeti Belgesi alınması, Türkiye'de kurulu bankalarda bir ticari hesap açılması ve tüm hasılatın münhasıran bu hesap aracılığıyla tahsil edilmesi şarttır. Bankalar, bu bent kapsamında açılan ticari hesaplara aktarılan tutarlar üzerinden, aktarım tarihi itibarıyla %4 (bir ve üzeri işçi çalıştırıldığı durumda %2) oranında gelir vergisi tevkifatı yapmak ve 98 ve 119 uncu maddelerdeki esaslar çerçevesinde beyan edip ödemekle yükümlüdür. İstihdama bağlı indirimi oranının uygulanması için ilgili ayda bir işçinin en az on gün süreyle çalıştırılması gerekir. Bu hasılat tutarı üzerinden ayrıca 94 üncü madde kapsamında tevkifat yapılmaz. Bu bent kapsamında elde edilen hasılatın 220.000 Türk lirasını **(324 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 2024 yılı için 1.100.000 TL.)** aşması halinde, mükellef izleyen takvim yılı başından itibaren gerçek usulde vergilendirilir ve tekrar bu muafiyetten faydalanamaz. Bentte yer alan hasılat koşulu dışındaki diğer şartların ihlal edildiğinin tespit edilmesinde muafiyetten faydalanamaz ve zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler, vergi ziyaı cezası kesilmek suretiyle gecikme faiziyle birlikte tahsil olunur. Bentte yer alan oranları ve tutarı, yarısına kadar indirmeye ve iki katına kadar artırmaya Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.

11. Yukarıdaki bentlerde sözü edilen işlere benzerlik gösterdikleri Maliye Bakanlığınca kabul edilen ticaret ve sanat işleri ile işgal edenler.

(4339 sayılı kanununun 26.maddesiyle ikinci fıkra 1.1.1999 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlükten kaldırılmıştır.)

(5615 sayılı kanununun 1.maddesiyle değişen fıkra)(4.4.2007 tarihinden geçerli olmak üzere)Ticarî, zirai veya meslekî kazancı dolayısı ile gerçek usulde Gelir Vergisine tâbi olanlar ile yukarıda sayılan işleri Gelir ve Kurumlar Vergisi mükelleflerine bağliık arz edecek şekilde yapanlar esnaf muafiyetinden faydalanamazlar. **(6)**

(4444 sayılı Kanununun 14/A maddesiyle kaldırılmıştır Yürürlük; 14.8.1999)

(4369 sayılı Kanununun 26'ncı maddesiyle eklenen fıkra Yürürlük; 1.1.1999) Esnaf muafiyetinden faydalananlar faaliyetleri ile ilgili olarak satın aldıkları mallara ve giderlerine ilişkin, gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinden aldıkları belgeleri saklamak zorundadırlar. **(4444 sayılı kanununun 14/A1.maddesiyle birinci cümleden sonra gelen hükümler kaldırılmıştır. Yürürlük; 14/8/1999)(7)**

(4369 sayılı Kanununun 26'ncı maddesiyle değişen fıkra Yürürlük; 1.1.1999) Bir işyeri açmaksızın münhasıran gezici olarak, millî piyango bileti satanlar ile 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna göre gerçek ve tüzel kişilerin mallarını iş akdi ile bağliı olmaksızın bunlar adına kapı kapı dolaşmak suretiyle tüketiciye satanlar yukarıdaki şartlarla sınırlı olmaksızın gelir vergisinden muaftır. **(9)**

(6322 sayılı kanununun 4.maddesiyle eklenen fıkra; Yürürlük 15.06.2012)Esnaf muafiyetine ilişkin şartları taşıyanlara talepleri halinde vergi dairesince Esnaf Vergi Muafiyeti Belgesi verilir. Bu belgenin şekli ve muhtevasının tayin ve tespiti ile iptali ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığının yetkilidir.

(3946 sayılı Kanununun 6'ncı maddesiyle eklenen fıkra Yürürlük; 1.1.1994) Bu muafiyetin, 94 üncü madde uyarınca tevkif suretiyle kesilen vergiye şümulü yoktur.

(1) Madde 9 (Değişmeden önceki şekli)(2361 sayılı Kanununun 4'üncü maddesiyle değişen madde) Ticaret ve sanat erbabından aşağıda yazılı şekil ve suretle çalışan ve yıllık alış, satış veya hasılat tutarları 48'inci maddede yazılı hadlerin yarısını aşmayanlar Gelir Vergisinden muaftır.

(2) (Parantez içi hükmün değişmeden önceki şekli) (halı, kilim, battaniye, mensucat, trikotaj, saat, kıymetli maden ve madeni eşyalar gibi değeri yüksek olan maddeleri perakende olarak satanlarla, giyilecek eşya, gıda ve her türlü bakkaliye maddelerinin pazar takibi suretiyle satışını mutat meslek getirenler hariç);

(3)(5615 Sayılı Kanununun 1 inci maddesiyle değişmeden önceki şekli)6. Hariçten işçi almamak, muharrir kuvvet kullanılmamak kayıt ve şartı ile oturdıkları evlerde imal ettikleri havlu, örtü, çarşaf, çorap, halı, kilim, dokuma mamülleri, örgü, dantel, her nevi nakış işlerini ve her nevi turistik eşya, hasır, sepet, süpürge, paspas, fırça, yapma çiçek, ip ve urganları dükkân açmaksızın satanlardan 47'nci maddenin 1 ve 3 numaralı bentlerinde yazılı şartları haiz bulunanlar;

(4)(5766 sayılı Kanunla değişmeden önceki şekli) 8. Yukarıdaki 1-7 numaralı bentlerde sözü edilen işlere benzerlik gösterdikleri, Danıştay'ın muvafık mütalaası üzerine, Maliye Bakanlığınca kabul ve ilan olunan ticaret ve sanat işleri ile işgal edenler.

(5) (Kaldırılmadan önceki şekli) Yukarıda 1-7 numaralı bentlerde sözü edilen işleri yapanlardan 48'inci maddede yazılı hadlerin (alış, satış tutarları ve hasılat hadleri) iki katını aşanlar gerçek usulde vergilendirilirler.

(6)(5615 Sayılı Kanununun 1 inci maddesiyle değişmeden önceki şekli)Ticarî, zirai veya meslekî kazancı dolayısı ile gerçek usulde Gelir Vergisine tabi olanlar ile yukarıda sayılan işleri Gelir ve Kurumlar Vergisi mükelleflerine devamlılık ve bağliık arz edecek şekilde yapanlar esnaf muafiyetinden faydalanamazlar.

(7) (Kaldırılmadan önceki şekli) Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre yoklamaya yetkililer veya yoklamaya yetkililerle birlikte belediye zabtalarının müştereken yapılan denetimlerde, vergiden muaf esnafın bir takvim yılı içinde bir defa mal alış ve giderlerine ilişkin belgeleri yanında bulundurmadığını veya bulundurduğu belgenin satışını yaptığı mal ve hizmetle ilişkisinin olmadığını tespiti halinde, "Esnaf Muafiyeti Belgesi" iptal edilir. Belgesi iptal edilenlerden muaflik şartlarını taşıyanlar, aynı faaliyete devam etmek istemeleri halinde yeniden belge almak zorundadırlar.

(8) (Kaldırılmadan önceki şekli) 4369 sayılı Kanununun 26'ncı maddesiyle eklenen fıkra Yürürlük; 1.1.1999) Esnaf muafiyeti şartlarını topluca taşıyanlar bu muafiyetten yararlanabilmek için ilgili esnaf odasına kayıt olmak ve durumlarını tevkif etmek suretiyle belediyeden "Esnaf Muafiyeti Belgesi" almak zorundadırlar. Belediyelerce esnaf muafiyeti belgesi bir takvim yılı için verilir. Esnaf muafiyeti belgesinin şekli ve muhtevasının tayin ve tespiti ve uygulamaya ilişkin usulleri belirlemeye Maliye Bakanlığının yetkilidir.

(9) (Değişmeden önceki şekli) (3946 sayılı Kanununun 6'ncı maddesiyle değişen fıkra Yürürlük; 1.1.1994) Bir işyeri açmaksızın münhasıran gezici olarak millî piyango bileti satanlar, yukarıdaki şartlarla sınırlı olmaksızın gelir vergisinden muaftır.

(10)(6322 sayılı kanunla değişmeden önceki şekli) (5766 sayılı Kanununun 8 inci maddesiyle değişen bent, Yürürlük: 01.07.2008)Yukarıdaki 1-7 numaralı bentlerde sözü edilen işlere benzerlik gösterdikleri, Danıştay'ın muvafık mütalaası üzerine, Maliye Bakanlığınca kabul ve ilan olunan ticaret ve sanat işleri ile işgal edenler. (4)

(11) Değişmeden önceki şekli: **(7349 Sayılı Kanununun 1 inci maddesiyle değişen ibare; Yürürlük: 27.12.2021)** 25 kW'a kadar (25 kW dâhil)